

אפשר ללמוד משהו גם מהפולנים. ודווקא הרבה

ראש של גוי

דוגמה זו היתה נחוצה, כי קשה היה להסביר מדוע, בעצם, דרושה תנועה.

הרי כולנו נגד "מיסר", נגד בירוקראטיה. כולנו בעד יוזמה אישית ספונטנית. כולינו בעד דמוקרטיה טוטאלית, המאפשרת ויכוחים אינסופיים, שבהם מתבטא כל אחד, אם יש לו מה להגיד וגם אם לא.

אז מה פתאום תנועה אחת, מיסר, בירוקרטיה, סדר (אלוהים ישמרו), תהליך של קבלת החלטות, מיסמעת, קבלת דעת הרוב, הוראות? בעברית מודרנית, כל אלה הן קללות.

איך זה הצליח בפולין?
אני מניח שבפולין יש לא פחות שינאות אישיות, לא פחות התחרות בין מנהיגים, לא פחות איבה בין אישים ובין פלגים מאשר אצלנו. אבל שם היו הכל חדורים בתחושה של החיפוש. התשוקה לשינוי בערה בעצמותיהם, ולכן היו מסוגלים להתאחד ולהתארגן.

אני חוזר ואומר: ההיסטוריונים לא יבינו זאת. הם יאשימו את כולנו. לא את הקלגסים, לא את אנשי הכוח, לא את הסאדיסטים למיניהם, לא את הפוליטיקאים הציניים. אלא דווקא את מי שראויים את עצמם כאנשי מצפון ומוסר.

עבודה יפה, ולעיתים תוך סיכון אישי. רבים מקריבים משהו, ואחרים מקריבים הרבה. אבל תנועת-שלום לא קמה.

כשיש ועידה באיזשהו מקום בעולם — כמו בשבוע שעבר בווינה — באות מהארץ כ-50 מישלחות של כ-50 אירגונים נפרדים, הכל מתפעלים ומשתאים למראה הריבוי הזה של כוחות-השלום בישראל. והידידים בעולם, וגם אנשי-אש"ף, אומרים בצער: "הם אנשים נהדרים אחראים, ורק חבל שאין להם שום השפעה על המדיניות הישראלית..."

מדי פעם קמה קבוצה חדשה, נולדת יוזמה חדשה. בישיבה הראשונה עסקים היוזמים בתפקיד הראשון: לערוך רשימה של מי ש ל א

— כאמור, הם היו גויים — וכולם הלכו לעבוד. עברו כתנועה אחת, ענדו סמל אחד, הגיפו דגל אחד.

הלכו לערים, לכפרים. ניהלו תע"מולה. אירגנו המונים. הקימו סניפים. עשו את כל העבודה השחורה והמתסכלת הכרוכה בהקמת תנועה-המונים ארצית גדולה.

וכך, אחרי עבודה מפרכת של שנים, הם היו די חזקים כדי להפיל את המיסטר. כאשר הנסיבות הפנימיות והחיצוניות, הכלכליות והפוליטיות, התאימו לכך, הם חוללו את הגס

ה היה לפני שנים. במספנות של גרנסק פרצה שביטה גדולה. היא פשטה כתבערה בכל רחבי פולין.

כמה ימים לאחר מכן נערך כנס של פעילים. השמלאי אחד בשם לך ואלנסה הציג להקים תנועה גדולה ולקרוא לה, "סולידריות".

בשום אופן לא, אמר קרפולסקי. זה יעוות את רמותנו, אמר רפולסקי. אנחנו אינדיבידואליסטים, אמר טפולסקי. תנועה זו מיסר, ואנחנו נגד המיסר, אמר רמפולסקי.

אנחנו לא רוצים שמישהו יגיד לנו מה לעשות, אמר קמפינסקי.

בייחוד כשהוא חשמלאי, בור ועם-הארץ, אמר פלמינסקי. נהיה הרבה יותר יעילים אם נפעל בקבוצות קטנות, אמר גוסינסקי.

כל אחד יעשה מה שהוא יודע לעשות, בלי בירוקרטיה, אמר פוסינסקי.

וכך היה. במקום תנועה אחת בשם "סולידריות" קמו 52 קבוצות.

אחת אספה חתימות על עצומות, שהודבקו בחוצות. אחת טיפלה במישפחות העצירים הפוליים.

אחת הגישה עזרה לפועלים פצועים. אחת אספה חוות-דעת של פסיכולוגים על טירוף המיסטר.

אחת הפגינה בימים. אחת הפגינה בלילות. אחת הטיפה להתנגדות פאסיבית. אחת דגלה בהתנגדות אקטיבית.

אחת פירסמה קומוניקטים מפולפלים על מעשי השליטון, שהתפרסמו בתחנות ח"ל. הכל התפעלו משנינותם.

אחת אספה מירע על המתרחש במדינה ודאגה להגניבו לאמצעי-התיקשורת הזרים. כל הפעילים היו נהדרים. כולם היו אמריצים. רובם עשו עבודה טובה, ואחרים עשו עבודה מצויינת. רק תודות להם נשמעה בעולם מחאת הפועלים הפולניים.

הם עשו את הכל, חוץ מזכר אחד: הם לא הפילו את המיסטר. לכן שולטת כיום בפולין ממשלה קומרניסטית, ושוחרי-החופש יושבים בכלא.

יוזמו להצטרף אליה. בדרך כלל כוללת ה"שימה את כל מי שאמר את אותם הדברים לפניכם, או מי שנוקט עמדה יותר עיקבית מהם.

יש קומוניקטים שנונים. שפתיים יישקו. 100 פרופסורים ואמנים שחתמו על עצומה א', ו-100 אנשים ופרופסורים שחתמו על עצומה ב', האומרת את אותו הדבר במילים אחרות. יש מידע בשפע, המתפרסם ברחבי העולם.

זה לא מאמץ מבוזבז. בחלט לא. יש לזה השפעה על דעת-הקהל. כל פעולה גדולה כקטנה כועירה, תורמת משהו במילחמת בני-אור בבני-חושך.

ורק דבר אחד לא ייצא מכל המא"ץ מן האדיר הזה: שינוי של המערכת הפוליטית, שינוי השליטון, שינוי המדיניות של מדינת-ישראל.

זהו ההבדל בין עשרות רבות של קבוצות מחאה ובין תנועה פוליטית אחת, גדולה ומאורגנת, דוגמת סולידריות.

שאינו דומה לו: הפכו את נציגים לראש-הממשלה.

כפעם הראשונה בהיסטוריה נבחר לא-קורמוניסט (ולמעשה: אנטי-קומוניסט) כראש-ממשלה בנוש הקומוניסטי.

הכל בגלל תנועה אחת: "סולידריות".

ה לא קרה אצלנו, כמוכן. כי אנחנו ישראלים. יהודים. יעני, אינדיבידואליסטים.

לכן לא קמה אצלנו תנועת-שלום. 41 שנות-המדינה, 22 שנות-כיבוש, ותנועת-שלום אין.

יש המון קבוצות-שלום קטנות. יש קבוצה אחת ששימה שלום עכשווי. המסוגלת אחת לשנה לקרוא להפגנה גדולה מאוד. יש קבוצה נהדרת של פעילים לטיפול רפואי, ואחת לטיפול פסיכולוגי. יש תנועת-הסירוב, יש נבול. שאומץ-לב חבריה מעורר התפעלות. יש אגודות להגנה על זכויות-האדם. יש עצומות בשפע, יש הפגנות גדולות וקטנות, יש מוסדות לאיסוף מידע ולהפצתו, יש ועדים ומועצות למטרה זו ולמטרה אחרת, יש סיעות קטנות בכנסת. יש נשים בשחור וקו אדום.

אפשר וצריך להצדיע לכל אחד מן הגופים האלה, ולכל אחד מחבריהם, כי הם עושים

אלו הפולנים היו יהודים, זה היה באמת קורה כך.

אבל הפולנים אינם יהודים. הם פולנים. יש להם ראש של גוי. והראש הגויי אמר להם: אם אנחנו רוצים לשנות את המציאות, אנחנו צריכים להפיל את המיסטר.

ואם אתם רוצים להפיל את המיסטר, אתם צריכים לארגן את ההמונים, ולהקים כוח פוליטי שאי אפשר לעמוד בפניו.

מכיוון שהיו גויים פשוטים, בלי חוכמות, הם החליטו וגם עשו.

הקימו תנועה אחת, למרות כל הניגודים והקניאות והבדלי-הדעות שביניהם.

הם הסכימו לכך שלך ואלנסה יהיה הדובר שלהם, למרות שבינם מהם לא אהבו אותו. כל אחד ויתר קצת על האינדיבידואליות שלו

מה יש לנו ללמוד מסולידריות?

לקבץ ביחד, לאגרוף אחד, את כל הכישרונות — המארגנים והמסבירים, הכותבים והדוברים, אנשי-המעש ואנשי-המחשבה. לשים כל אחד במקומו הראוי, שם יוכל להביא את התועלת המירבית — את מנסחי הקומוניקטים השנונים, את הפעילים, את העיתונאים, את עובדי-השדה.

כאשר מכירים בצורך להקים תנועה המונית, פונים אוטומטית אל ההמונים. ההמונים אינם יושבים בשיכון-בבלי, ברחביה ועל הרי הכרמל. הם יושבים בשדרות ובנתניאל, בשלומי ובקריית-שמונה, בדרום-הערים כמו בצפון, בשכונות-המצוקה כמו באוניברסיטאות.

תנועה המונית, המבקשת לחולל שינוי פוליטי אמיתי, היתה נמשכת בהכרח אל המקומות האלה, כי שם נמצאים ההמונים. היא היתה נוטשת בהכרח את החממה הנוחה של הציבור האשכנזי העיליתני, ויוצאת אל מרחבי הארץ, אל הציבור שהוא הרוב.

כמילא היה משתנה ההרכב האנושי שלה, ויחד עימו היו משתנות דרכי-המחשבה ודרכי-הפעולה. ואולי — מי יודע — היתה מצמיחה מתוכה לך ואלנסה ישראלי — לא חכם-הדור, לא מנסח מוכשר, לא אינטלקטור אל מיידע-ימה, אבל איש מן העם, איש הוידע לפנות אל המוני ישראל בשפתם, לפנות אל ההגש, להלהיב ולעורר. אולי היו נולדים שירים, סמלים, דגלים — כל מה שדרוש כדי לתת לתנועה תחושה של כוח, של סולידריות.

סולידריות עשתה זאת במדינה שבה שלט מיסטר של טרור, מיסטר שהשאת, מרתפי עניינים ואיסור גמור על כל ביטוי חופשי והתארגנות חופשית.

ואם הם יבולו, גם אנחנו יכולים. דרוש רק ראש של גוי.

אני יודע שאני חוזר על דברים שכבר אמרתי אותם לא אחת במדור זה. אולם עכשיו, כשיש לנגד עינינו הדוגמה הוזהרת של ניצחון סולידריות, אני חש צורך לומר זאת שוב.